

– Wikken & wegen –

Belangrijke arresten van de Hoge Raad opnieuw verteld
door kinderboekenschrijvers

Inhoud

Voorwoord	8
1. 'Zoals bij de wolven', Bibi Dumon Tak	10
2. 'Een konijn en een gebouw', Joke van Leeuwen	12
3. 'De zaak die iedere jurist kent', Jan Paul Schutten	14
4. 'De tweedehandsauto', Ted van Lieshout	17
5. 'Glad ijs', Jan Paul Schutten	20
6. 'Het derde kind', Ted van Lieshout	24
7. 'Grafstenen en windmolentjes', Joke van Leeuwen	26
8. 'Het hele erge', Jan Paul Schutten	28
9. 'Tussen kunst en kaas', Thijs Goverde	31
10. 'Wegering', Thijs Goverde	33
11. 'De mussenbanden', Bibi Dumon Tak	36
12. 'De peuterpaddenstoel', Jan Paul Schutten	38
13. 'De postbode die haar enkel brak', Joke van Leeuwen	40
14. 'Knipsels', Jan Paul Schutten	42
15. 'Een zaakje dat stinkt als rotte uien', Thijs Goverde	45
16. 'Bar boos', Joke van Leeuwen	48
17. 'De vijfde van OPA', Ted van Lieshout	50
18. 'Een gewone dag', Bibi Dumon Tak	52
19. 'Te bijzonder voor woorden', Jan Paul Schutten	54
20. 'Diana en de drugstest', Ted van Lieshout	56
21. 'De zusjes Peeters', Thijs Goverde	58
22. 'De longen van Pieter', Joke van Leeuwen	60
23. 'Aan ons spoken werd weer eens niets gevraagd', Bibi Dumon Tak	62
24. 'Niet zomaar een beker', Thijs Goverde	64
De arresten	67

Rare mensen, die juristen

Als je ouders hebt die mr. voor hun naam hebben staan, is daar vaak wat raars mee aan de hand. Daar kunnen ze niks aan doen. Juristen horen en zien nu eenmaal soms net iets anders dan gewone mensen. Heeft iemand het bijvoorbeeld terloops over een kelderluik, dan vertrekt het gezicht van de jurist vaak een klein beetje omdat die er onbewust iemand in ziet vallen. Ook zal een jurist die bij de Chinees pekingeend bestelt, meestal niet denken aan zo'n rijtje gevilde eenden. Die denkt eerder aan de nasi goreng die gegeten werd als er 's nachts geblokt moest worden voor een tentamen privaatrecht en er een arrest met die naam voorbijkwam.

Als je met je ouders door een museum loopt en je ziet ze bij een bordje met het woord Kanthoros weer zo raar wegdromen, dan moet je weten dat ze dan in gedachten weer even in de collegezaal zitten. Laat ze dan maar even. Kijk ook niet raar op als ze tijdens het snijden van de uien met betraande ogen het ineens hebben over zoiets vreemds als gegaste uien. Dat is niet dramatisch, maar normaal, geloof me. Het is ook niet raar dat juristen, hoe jong of oud ook, bij drukkerijen onwillekeurig moeten denken aan bedrijfsspionage. Ook dat is normaal. Het heeft te maken met hetgeen juristen ooit uit hun hoofd hebben moeten leren.

In dit boek zijn de beste kinderboekenschrijvers van Nederland in de verhalen gedoken achter 24 bekende uitspraken van de Hoge Raad en de het Europese Hof van Justitie. Stuk voor stuk uitspraken waarbij onze hoogste rechter zich wel tien keer achter de oren heeft moeten krabben om tot een goed en afgewogen oordeel te komen. Als je dit boek leest, ga je het juristenbrein misschien een beetje begrijpen. Dan ga je misschien inzien dat zoiets als rechtvaardigheid niet zo gemakkelijk is. Dat het leuk is om daarover na te denken en over te praten. Als twee partijen het gelijk aan hun kant denken te hebben en kwaad tegenover elkaar staan, hebben we in Nederland rechters die moeten uitmaken wie er gelijk heeft. Wijze mensen die niet over één nacht ijs gaan. Soms is het dan zo ingewikkeld dat een rechter weer door een andere rechter in het ongelijk wordt gesteld en dat die dan weer op de vingers wordt getikt door de allerhoogste rechter van ons land, de Hoge Raad.

In dit boek staan alledaagse kwesties die niet eenvoudig door wet- en regelgeving zijn op te lossen, maar waarbij de rechter wel is gevraagd om er een oordeel over te vellen. Of dat nu gaat over een postbode die tijdens zijn ronde uitglijdt of over verhuizende zusjes die ineens met een linnenkast klem komen te zitten in het trappenhuis. Het kunnen ook vreemde situaties zijn zoals iemand die een huis verkoopt waarvan hij denkt dat het er spookt.

Het interessante van het werk van een jurist is dat partijen vaak tegenover elkaar staan en dat zij in de meeste gevallen allebei wel een punt hebben. In dit boek kom je gevallen tegen waarbij de rechter soms moet uitmaken of je meer moet kiezen voor eerlijkheid of meer voor zekerheid. En dan ga je ineens begrijpen dat degene die er een oordeel over moet vellen vaak voor een groot dilemma staat. Dat het vaak een kwestie is van wikken en wegen. En juist dát maakt het werk van een jurist erg boeiend en heel erg leuk!

Koos de Wilt, samensteller

Bibi Dumon Tak

Zoals bij de wolven

Laten we nou eens makkelijk beginnen. Is dat mogelijk in de rechtspraak? Ja, dat is mogelijk. Hoe dan?

Door een vergelijking te maken met dieren, want dieren doen niet moeilijk, dieren doen meestal makkelijk.

Oké, als het maar niet over ratten gaat. Goed, we laten de ratten erbuiten.

In de Poolse Karpaten gaat een kleine roedel wolven op jacht. Moederwolf en twee van haar zoons. Er ligt een dik pak vers gevallen sneeuw in de bossen. Het is er doodstil. Niets beweegt. De zon is nauwelijks op gekomen om alweer onder te gaan. De wolven hebben haast. Ze zijn een hert op het spoor. Hun neus is gevuld met de geur van wild. Het kwijl loopt uit hun bek. Ze hebben dagen niet gegeten. Zodra ze het hert in de gaten krijgen gaat het snel. Ze besluiten hun prooi, springen er vanachteren bovenop en het duurt daarna niet lang voor het hert zijn laatste adem uitblaast.

De wolvin mag als eerste eten, omdat zij de oudste is. Regels zijn regels. De andere wolven moeten op een afstand blijven wachten. Als de moeder haar buik heeft rondgegeten zijn haar zoons aan de beurt. Ze delen het hert en wat ervan over is verstoppen ze voor de volgende dag. Dat is zo'n beetje hoe het bij wolven gaat. Wie de wolvenregels aan zijn laars lapt krijgt de kaken van een familielid in zijn nek. Niet fijn, maar wie niet luisteren wil moet voelen.

Dan komen we nu bij de mens, die rare diersoort uit de natuur die de regels telkens weer anders uitlegt. Want luister, dit is wat er nog niet zo lang geleden is gebeurd.

Er was een moeder, een zoon en een pleegzoon. De zoon noemen we Geri en de pleegzoon Freki. Die moeder wilde dat haar zoon en haar pleegzoon na haar dood allebei evenveel zouden erven. Dus toen ze stierf deelden Geri en Freki de erfenis. Allebei de helft. Net zoals de wolvenkinderen van hun moeder

het hert moesten delen nadat zijzelf was uitgegeten. Laten we nog heel even bij de drie wolven blijven, om het makkelijk te houden. Stel dat de ene zoon, toen de moeder klaar was met eten, het kadaver stiekem had weggesleept naar een afgelegen plek om het helemaal in zijn eentje op te peuzelen. Wat was er dan gebeurd? De andere zoon zou niet naar

TESTAMENTJE-TREK

de wolvenrechter zijn gestapt. In plaats daarvan had hij het uitgevochten met zijn broer. En wie won kreeg gelijk. Zo simpel zit de wet der wolven in elkaar.

Dan gaan we nu echt terug naar de mensen. Naar de moeder, haar zoon Geri en haar pleegzoon Freki. Na haar dood waren er niet alleen spullen te verdelen maar ook geld. Geld dat op verschillende bankrekeningen stond. De moeder was niet arm. Integendeel. Ze was behoorlijk rijk. Ze had zelfs een bankrekening in Zwitserland, en daar gaat het in deze rechtszaak over. Over die Zwitserse rekening waarop een half miljoen euro stond.

Geri dacht dat Freki niets van die bankrekening wist, omdat hij maar een pleegzoon was. Daarom maakte Geri het duizelingwekkende bedrag van € 500.000 stiekem over naar zijn eigen rekening. Natuurlijk kwam Freki erachter. Hoe?

De bank belde hem zelf vanuit Zwitserland op om te vertellen dat zijn broer de rekening had leeggetrokken. Verslonden, om het in wolventaal te zeggen. Maar omdat Freki geen wolf was zette hij zijn tanden niet in de nek van Geri, maar stapte hij naar de rechter.

Nu wordt het interessant.

Hoe moest de rechter nu oordelen? De zoon zei namelijk dat zijn moeder had gezegd dat die rekening helemaal voor hem alleen was. 'Ja, ja,' zei de rechter. 'Staat dat ergens? Heeft u daar een bewijs van?' Dat had Geri niet. Geri wist namelijk heel goed dat hij die rekening met Freki moest delen.

€ 500.000 : 2 = € 250.000

Nu zou je denken dat de rechter Geri zou opdragen de helft van de rekening over te maken aan zijn pleegbroer Freki. Probleem opgelost. Volgende zaak. Maar nee, pleegbroer Freki was daarmee niet tevreden. Freki wilde niet de helft van het bedrag, maar hij wilde het héle bedrag van een half miljoen. Waarom? Omdat Geri de bankrekening stiekem had leeggeroofd en daarvoor moest hij boeten.

De rechter vond dat ook. Echt, die was het met Freki eens. Het was toch een soort stelen wat Geri had gedaan.

Nu is het zo dat wanneer iemand steelt daar een straf op staat. Je doet aangifte bij de politie en de rechter beslist of de verdachte schuldig is en welke straf hij daarvoor krijgt. Maar bij de zaak Freki tegen Geri ging het om een erfenis. En bij erfensissen worden er meestal geen straffen uitgedeeld. Zaken worden wel rechtgezet, maar niet bestraft.

Toch oordeelde de rechter dat Freki het hele bedrag toekwam. In de wet staat dat wanneer je er iemand bij een erfenis bewust inluist - en dat had Geri volgens de rechter gedaan - je het recht op die erfenis verliest. Dat heet dan geen straf maar een sanctie. Zo'n sanctie wordt bij hoge uitzondering opgelegd.

Geri was woedend. Sanctie is een leuk woord, maar het voelde voor hem gewoon als een straf. Hij vocht het helemaal uit tot aan de Hoge Raad, maar telkens gingen de rechters met Freki mee. Wie verzwijgt en steelt die verliest in het geval van Geri en Freki niet

Gerri dacht dat Freki niets van die bankrekening wist, omdat hij maar een pleegzoon was.

de helft van de Zwitserse bankrekening, maar de hele Zwitserse bankrekening. Wie niet luisteren wil moet voelen. Dat geldt dus niet alleen voor wolven, maar uiteindelijk ook voor mensen.

En Freki? Die had geluk. Twee keer geluk. Ten eerste omdat hij gelijk kreeg. Ten tweede omdat hij en Geri geen wolven waren. Want in dat geval had Freki niet op een berg geld gezeten, maar op een berg hertenbraaksel.

PS In de Noorse mythologie heeft de oppergod Odin twee boodschappers aan zijn zijde. Het zijn twee wolven en ze heten Geri en Freki. 🗡️

Arresten

Chronologisch

HR 31 januari 1919,
ECLI:NL:HR:1919:AG1776, NJ 1919,
p. 161, Lindenbaum/Cohen
Jan Paul Schutten, 'De zaak die iedere jurist kent'

HR 15 november 1957,
ECLI:NL:HR:1957:AG2023, NJ 1958/67,
Baris/Riezenkamp
Joke van Leeuwen, 'Bar boos'

HR 19 juni 1959, ECLI:NL:HR:1959:217,
NJ 1960/59, 'Kantharos van
Stevensweert', Schoonenberg/Brom
Thijs Goverde, 'Niet zomaar een beker'

HR 11 december 1959,
ECLI:NL:HR:1959:AG2042, NJ
1960/230, Eelman/Hin
*Bibi Dumon Tak, 'Aan ons spoken
werd weer eens niets gevraagd'*

HR 5 november 1965,
ECLI:NL:HR:1965:AB7079, NJ
1966/136, 'Kelderluik', Coca Cola/
Duchateau
Bibi Dumon Tak, 'Een gewone dag'

HR 5 april 1968,
ECLI:NL:HR:1968:AB6996, NJ
1968/251, 'Pekingeeden', Oldenhave/
Calot
Jan Paul Schutten, 'Het hele erge'

HR 7 maart 1969,
ECLI:NL:HR:1969:AB7416,
NJ 1969/249, 'Gegaste uien',
Noordermeer/Rotterdam
*Thijs Goverde, 'Een zaakje dat stinkt
als rotte uien'*

HR 21 december 1990,
ECLI:NL:HR:1990:ZC0088, NJ
1991/251, Van Geest/Nederlof
*Ted van Lieshout,
'De tweedehandsauto'*

HR 20 mei 1994,
ECLI:NL:HR:1994:ZC1366, NJ
1995/691, 'Negende van OMA',
Körmeling/Vlaardingen c.s.
Ted van Lieshout, 'De vijfde van OPA'

HR 21 februari 1997,
ECLI:NL:HR:1997:ZC2286, NJ
1999/145, 'Wrongful birth', X/Y
Ted van Lieshout, 'Het derde kind'

HR 12 februari 1999,
ECLI:NL:HR:1999:ZC2849, NJ
1999/643, Schrijver/van Essen
Jan Paul Schutten, 'Knipsels'

HR 28 april 2000,
ECLI:NL:HR:2000:AA5635, NJ
2000/430, 'Mesothelioomslachtoffer',
Erven Van Hese/De Schelde
*Joke van Leeuwen, 'De longen van
Pieter'*

HR 12 mei 2000,
ECLI:NL:HR:2000:AA5784, NJ
2001/300, 'Verhuizende zusjes',
Jansen/Jansen
Thijs Goverde, 'De zusjes Peeters'

HR 25 oktober 2002,
ECLI:NL:HR:2002:AE6999, NJ
2003/241, St Barbara/Aartsbisdom
Utrecht c.s.
*Joke van Leeuwen, 'Grafstenen en
windmolentjes'*

HvJ EG 27 november 2003,
ECLI:EU:C:2003:641, IER 2004/7, 'Für
Elise', Shieldmark/Memex
*Jan Paul Schutten, 'Te bijzonder voor
woorden'*

HR 6 februari 2004,
ECLI:NL:HR:2004:AN7830,
IER 2004/19, 'Wavin-gebouw',
Jelles/Zwolle
*Joke van Leeuwen,
'Een konijn en een gebouw'*

HR 14 september 2007,
ECLI:NL:HR:2007:BA5802, NJ
2008/334, 'Drugstest', D/Hyatt
*Ted van Lieshout, 'Diana en de
drugstest'*

HR 30 mei 2008, IER 2008/58, NJ,
2008/556, ECLI:NL:HR:2008:BC2153
'Endstra tapes', Endstra c.s./Nieuw
Amsterdam c.s.
Bibi Dumon Tak, 'De mussenbanden'

HR 12 december 2008,
ECLI:NL:HR:2008:BD3129, NJ
2009/332, 'Uitglijden op de fiets',
Maatzorg/van der Graaf
Jan Paul Schutten, 'Glad ijs'

HR 11 november 2011,
ECLI:NL:HR:2011:BR5215, NJ
2011/597, 'Uitglijden te voet', TNT
Post/Wijenberg
*Joke van Leeuwen, 'De postbode die
haar enkel brak'*

HR 23 maart 2012,
ECLI:NL:HR:2012:BV0616, NJ
2014/414, Davelaar/Allspan
Thijs Goverde, 'Wegering'

HR 27 november 2015,
ECLI:NL:HR:2015:3394, NJ 2016/2,
'TrippTrapp-stoel', Hauck/Stokke
Jan Paul Schutten,
'De peuterpaddenstoel'

HR 31 maart 2017,
ECLI:NL:HR:2017:565, NJ 2017/254,
'In eigen voet geschoten', X/Y
*Bibi Dumon Tak, 'Zoals bij
de wolven'*

HvJ EU 13 november 2018,
ECLI:EU:C:2018:899, IER 2019/10, NJ
2019/320,, 'Heksenkaas',
Levola/Smilde
*Thijs Goverde, 'Tussen kunst
en kaas'*

Volgorde in dit boek

'Zoals bij de wolven', Bibi Dumon Tak
HR 31 maart 2017,
ECLI:NL:HR:2017:565, NJ 2017/254, 'In
eigen voet geschoten', X/Y

*'Een konijn en een gebouw',
Joke van Leeuwen*
HR 6 februari 2004,
ECLI:NL:HR:2004:AN7830, IER
2004/19, 'Wavin-gebouw',
Jelles/Zwolle

*'De zaak die iedere jurist kent',
Jan Paul Schutten*
HR 31 januari 1919,
ECLI:NL:HR: 1919:AG1776, NJ 1919,
p. 161, Lindenbaum/Cohen

*'De tweedehandsauto',
Ted van Lieshout*
HR 21 december 1990,
ECLI:NL:HR:1990:ZC0088, NJ
1991/251, Van Geest/Nederlof

'Glad ijs', Jan Paul Schutten
HR 12 december 2008,
ECLI:NL:HR:2008:BD3129, NJ
2009/332, 'Uitglijden op de fiets',
Maatzorg/van der Graaf

'Het derde kind', Ted van Lieshout
HR 21 februari 1997,
ECLI:NL:HR:1997:ZC2286, NJ
1999/145, 'Wrongful birth', X/Y

*'Grafstenen en windmolentjes',
Joke van Leeuwen*
HR 25 oktober 2002,
ECLI:NL:HR:2002:AE6999, NJ
2003/241, St Barbara/Aartsbisdom
Utrecht c.s.

'Het hele erge', Jan Paul Schutten
HR 5 april 1968,
ECLI:NL:HR:1968:AB6996, NJ
1968/251, 'Pekingeeden', Oldenhave/
Calot

'Tussen kunst en kaas', Thijs Goverde
HvJ EU 13 november 2018,
ECLI:EU:C:2018:899, IER 2019/10,
NJ 2019/320, 'Heksenkaas',
Levola/Smilde

'Wegering', Thijs Goverde
HR 23 maart 2012,
ECLI:NL:HR:2012:BV0616, NJ
2014/414, Davelaar/Allspan

*'Demussenbanden',
Bibi Dumon Tak*
HR 30 mei 2008, IER 2008/58, NJ
2008/556, ECLI:NL:HR:2008:BC2153
'Endstra tapes', Endstra c.s./Nieuw
Amsterdam c.s.

*'De peuterpaddenstoel',
Jan Paul Schutten*
HR 27 november 2015,
ECLI:NL:HR:2015:3394, NJ 2016/2,
'TrippTrapp-stoel', Hauck/Stokke

*'De postbode die haar enkel brak',
Joke van Leeuwen*
HR 11 november 2011,
ECLI:NL:HR:2011:BR5215, NJ
2011/597, 'Uitglijden te voet', TNT
Post/Wijenberg

'Knipsels', Jan Paul Schutten
HR 12 februari 1999, ECLI:NL:HR:1999:
ZC2849, NJ 1999/643, Schrijver/van
Essen

*'Een zaakje dat stinkt als rotte uien',
Thijs Goverde*
HR 7 maart 1969,
ECLI:NL:HR:1969:AB7416,
NJ 1969/249, 'Gegaste uien',
Noordermeer/Rotterdam

'Bar boos', Joke van Leeuwen
HR 15 november 1957,
ECLI:NL:HR:1957:AG2023, NJ 1958/67,
Baris/Riezenkamp

'De vijfde van OPA', Ted van Lieshout
HR 20 mei 1994,
ECLI:NL:HR:1994:ZC1366, NJ
1995/691, 'Negende van OMA',

Körmeling/Vlaardingen c.s.
'Eengewone dag', Bibi Dumon Tak
HR 5 november 1965,
ECLI:NL:HR:1965:AB7079, NJ
1966/136, 'Kelderluik', Coca Cola/
Duchateau

*'Te bijzonder voor woorden',
Jan Paul Schutten*
HvJ EG 27 november 2003,
ECLI:EU:C:2003:641, IER 2004/7, 'Für
Elise', Shieldmark/Memex'

*'Diana en de drugstest',
Ted van Lieshout*
HR 14 september 2007,
ECLI:NL:HR:2007:BA5802, NJ
2008/334, 'Drugstest', D/Hyatt

'De zusjes Peeters', Thijs Goverde
HR 12 mei 2000,
ECLI:NL:HR:2000:AA5784, NJ
2001/300, 'Verhuizende zusjes',
Jansen/Jansen

*'De longen van Pieter',
Joke van Leeuwen*
HR 28 april 2000,
ECLI:NL:HR:2000:AA5635, NJ
2000/430, 'Mesothelioomslachtoffer',
Erven Van Hese/De Schelde

*'Aan ons spoken werd weer eens niets
gevraagd', Bibi Dumon Tak*
HR 11 december 1959,
ECLI:NL:HR:1959:AG2042, NJ
1960/230, Eelman/Hin

*'Niet zomaar een beker',
Thijs Goverde*
HR 19 juni 1959, ECLI:NL:HR:1959:217,
NJ 1960/59, 'Kantharos van
Stevensweert', Schoonenberg/Brom